

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Prejeto v redakciji: vsa pisma, ki jih pošiljate, morajo biti pisane s črno črko, na obeh straneh, v slovenskem jeziku, in morajo biti pisane na čisto, brez pike, in brez drugih oznak. Pisma, ki jih pošiljate, morajo biti pisane na čisto, brez pike, in brez drugih oznak. Pisma, ki jih pošiljate, morajo biti pisane na čisto, brez pike, in brez drugih oznak.

Kako je z mirom?

V nemškem državnem zboru je imel dne 19. t. m. novi državni kancelar dr. Mihaelis svoj nastopni govor. Kajpada je cel svet bil radoveden, kako bo govoril in kaj bo povedal o miru. Priznati se mora, da v svojem govoru ni bil tako izzivalen kakor njegov prednik Bethmann-Hollweg, ki je v vsakem govoru napadel tega ali onega nasprotnika. Dr. Mihaelis je govoril samozavestno, a ne izzivalno. Toda kar je govoril o miru, ne moremo biti z njim popolnoma zadovoljni. Dočim so naša avstrijska vlada in naš cesar v prestolnem govoru čisto jasno in za vsakega razumljivo povedali, da hočejo sicer časten mir, a mir brez pridobitev in odškodnin, je bila izjava dr. Michaelisova tako zamotana, da so si jo lahko prijatelji miru in vsenemški hujskači za vojno, vsak po svoje, za se ugodno razlagali. Nemčija še torej vedno noče tako jasno nastopiti kakor je to storila naša država. Ni čudo, saj nemškega cesarja štejejo neoporečeno med pristaše odločne vojne struje.

V ogrskem državnem zboru sta na besede nemškega kancelarja odgovarjala grof Tisza in ministrski predsednik grof Esterhazy. O grofu Tiszi je znano, da je bil on poleg nemškega cesarja največji zagovornik, da se je vojska začela. To mu je opozicija v državnem zboru že parkrat javno očitala. Grof Tisza se je hudoval nad onimi, ki trdijo, da naši in nemški vojni cilji niso enaki. Grof Tisza noče pripoznati, da so naši vojni cilji jasni in miroljubni, a nemški vsaj nejasni. Grof Esterhazy je govoril zelo pametno. Rekel je, da smo vojsko začeli v lastno obrambo in da tudi pri sklepanju miru ne stremimo po pridobitvah.

Tudi angleški ministrski predsednik Lojd Žorž je že odgovarjal na besede novega nemškega kancelarja. Rekel je, da bi Anglija s svobodno in neodvisno Nemčijo sklenila mir, ne pa z Nemčijo, ki jo vlada samoderžavo. Naznanil je za bližnjo bodočnost velike bitke na zahodu in vzhodu.

Upanja na mir torej ni veliko. Vse se še hoče nadalje valjati po krvi. Le Avstrija in njen

vzgledni cesar dvigata visoko zastavo srca in razuma ter kličejo na mir!

Naš cesarski namestnik.

Ze dejstvo, da grof Clary v teku svojega dolgotrajnega namestnikovanja v dvojezični Štajerski ni smatral za vredno, da bi se naučil le besedico slovenščine, je dokaz dovolj, da so mu Slovenci manjvredni tujci, za katere se ni treba brigati, razven, da se jih ob priliki pritiska, tepe in žali. Da nas ne mara, za to nam daje vsak dan novih dokazov.

Dne 16. t. m. je bilo posvetovanje štajerskih poslancev z namestnikom grofom Claryjem in ministrom Höferjem o prehranjevanju. Nemški poslanci so, kakor izvemo, o tem posvetovanju v zadnjem trenutku obvestili naše poslance; a od Claryja in Höferja ni prišlo nobeno vabilo Poročila nemških listov, da so bili povabljeni, so bila izmisljena.

Dne 23. t. m. je grof Clary povabil v Gradec poslance in časnike, da se z njimi posvetuje o prehranjevalnih vprašanjih. Toda ni povabil vseh poslancev in časnika, ampak samo nemške. Kdo bo vabil slovenske poslance in časnike, kdo se bo brigal za slovensko ljudstvo, ali je lačno ali sito? Grof Clary je namestnik le za Nemce, mi smo mu tujci.

V imenu slovenskih poslancev je dr. Korošec poslal grofu Claryju ta le odgovor: Imenom slovenskih poslancev protestiram proti žalitvi, da ste za ponedeljek sklicali le nemške časnike in poslance na posvet o prehranjevalnih vprašanjih. Zahtevamo vsaj od cesarskega namestnika objektivnosti napram narodoma v deželi.

Cesarski namestnik je začel pravo politiko, da bo vsak Slovenec željno koprnel po skorajšnji ločitvi od Gradca.

Popisovanje in oddaja žita 1. 1917.

Poljskih pridelkov, ki so podvrženi oddaji, se letos ne bo odvezalo na dosednji način, ampak na podlagi popisovanja zemljišč, ki so ga izvršili razni popisovalci meseca junija in katerega bodo popravili sedaj občinski žetveni komisarji. Sezname posestnikov. Občine, oziroma žetveni komisarji so dobili te dni od glavarstev splošne popisovalne pole, na katerih so popisani vsi posestniki in najemniki zemljišč. V teh seznamih je navedena vsaka obdelana parcela. Vsaka posamezna vrsta žita je na parceli navedena v desetinkah. N. pr. Ivan Bračko ima njivo, ki meri 2 orala. Na tej njivi ima vsejano: Polovico njive koruze, približno eno četrtino je imel pšenice in eno četrtino krompirja. Popisovalec pa je zapisal v popisovalni seznam 5 desetink koruze, 2 desetinki pšenice in 3 desetinke fižola. Vsak sadež je tudi bil pri popisovanju uvrščen v poseben razred (1—5). Prvi razred pomeni »zelo dobro«, 2. »srednje dobro«, 3. »dobro«, 4. »srednje« in 5. »slabo«. Na podlagi teh razredov in ponovnih cenitev žetvenih, komisarjev ter na podlagi velikosti parcele bo potem okrajni žitni nadzornik določil, koliko zrnja ali krompirja, je ali bo zrastle na parceli in koliko se ga mora oddati.

Delo žetvenih komisarjev.

Občinski žetveni komisarji morajo sezname posestnikov od točke do točke pregledati in se enkrat uvrstiti pridelek v poseben razred. Ako je n. pr. prvotni popisovalec, ki je bil mnogokrat neuk uradnik ali vojak, ali ki kot mestni sin niti ni vedel razločevati koruze od pšenice, določil za posamezno vrsto pridelka napačni razred, mora sedaj obč. žetveni komisar to popraviti. Mnogi popisovalci so svoje delo izvrševali zelo površno. Tako je n. pr. nek vojak v župniji Sv. Jurja n. P. zapisal nekemu kmetu močvirnatu travnik, 1 1/2 orala, med njive. Na podlagi stare mape in parcelnega zapisnika je sedeč v senci zapisal, ne da bi si parcelo ogledal,

LISTEK.

Vojni spomini

(Januš Golec.)

(Dalje.)

Z novimi čevlji mi je postregla naša »Mat nebeška«, narednik oče Urban, ki me ni samo obul, ampak mi tudi vsestransko postregel, po njegovem zatrdilu lepše nego lastnemu sinu. Spal in drotal sem eno noč, pozabivši na preklicane Ruse skoro do belega dne. Ob svitu sem prejel od polka povelje, naj se umaknem s štabnimi konji nazaj iz vasi, ker je že sovražnik presneto blizu. Zajezdili smo takoj konje in jo ubrali po cesti iz Laborezfov v Mezölaborcu. Dospevši v to mesto, nismo videli nikjer nobenega Žida, so jo že bili vsi odbrusili prav srce Ogrske. Nam jezdecem se še ni mudilo nikamor, smo postali in sem malo poromal po mestu, da si nekoliko ogledam to mažarsko Abrahamovo krilo.

Na mestu nisem zapazil nič kaj pisanih črk vrednega, zanimalo so me le še polne vojaške skladiše in zaloge. Sem stopil tamkaj do nekega skladišča, porazložil cesarskemu oskrbniku bližajoči se ruski posej in ga prosil kot zafronjenega brata: naj bi podaril meni in moštvo nekaj konzerv in steklenk. Presneti dedec, še rezal je nad menoj radi svaril-

nih naukov in me napodil, češ, da nisem nikakšen provijantni častnik, kateremu bi lahko zaupal kaj proti pobotnici. Nam ni privoščil ta skopuh v vojaškem kroju, čež dobri dve uri so se pa mačili Rusi s polnimi kot nalašč za nje skopuško shranjenimi zalogami. Nevoščljivost nasproti lastnim četam je krilatila ter se šopirila v početku vojne prav na široko. Mi smo stradali po zgledu cerkvenih miši; sovražnik se je pa mastil za nami in se nam krohotal v pest za zahvalo.

Na kolodvoru v Mezölaborcu so stali kakšni trije vlaki. Niso mogli več uteči, ker so bili že raztreli Rusi železniško progo pri Homomi. Iskal sem po mestu jedače in gorke pijače, a nisem iztaknil ničesar. Ko so prifrčali nad mestni kolodvor prvi sovražni šrapneli, smo se spustili na konje. Nisem te videl več Mezölaborcu do današnjega dne ne, ko si že davno zopet v naših rokah.

Kmalu za mestom smo morali zaviti na desno iz ceste, kjer smo zadeli na most, ki je vodil preko precej globoke vode. Ta je bil kar oblegan od raznega trepa in artilerije. Na mostu pa je stal stotnik z generalštabno kapo na glavi in urejeval s samokresom v roki voznike; sicer bi bila nastala silna gnječa, nikdo bi ne prišel prek. Pravicoljubni stotnik redil je grozeč s smrtonosnim orožjem, ni dopustil niti najmanjšega kršenja reda. Vsas se je moral uvrstiti v kolono in se v koloni pomikati čez most. Moj Bog! Mi smo bili čisto zadnji v ne-

pregledno dolgi koloni, ki je gomazela preko vode kot polž počasi lazeč. Če bi bil mirno vdan čakal, da pridemo mi na vrsto prehoda, bi se bil na konju v zimski burji ves dan in vso noč. Razlezli smo se ob bregovih vode, da poiščemo kak drug prehod, kakor kot stari zakonski predpekel preobloženi most. Nič! Rečica je držala v za konje prestrmo globoki strugi. Ko sem tako iskaje pohajal s svojimi 26 jezdecem ob bregu me zapazi že omenjeni stotnik stražar in me nahruli: »Čegavi so ti krampi?« Bodi zahvaljen tisti dobri duh, ki mi je pihnil v glavo sicer ne celo resnični, a edino rešilni odgovor. Zravnal sem se na konju in javil glasno kot kak korporal: »Njega ekscelence, gospod generalštabni stotnik!« Salamensko sem podregal v živo s temi besedami to strogo oko pravice in reda. Vse se je moralo na njegov ukaz umakniti in postati kar na mah. Jezdil sem preko mosta na čelu moji konjenici ponosneje nego najzmagovitejši general. Še salutiral mi je zadrezasti gospod stražar v nadi, da moram biti že kaka večja živina, ker poganjam krampe »Njega ekscelence!« Da sem potegnil v samih hudih vojnih solah »izmuštranega« gospoda, se mi zdi še danes prav do smeha dobro. Ne da bi hvalisal samega sebe; a v silni me nista zapustila nikdar na bojnem polju košček domače pameti in odločilni zamah z jezikom.

(Dalje prihodnjik.)